

Oslo Arbeiderparti

Årsmøtet 12. og 13. mars 2021

**Årsmøtehefte 11
Foreløpig innstilling fra
redaksjonskomiteen for
nasjonale og internasjonale saker**

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12

Innhold

1. Likestilling	2
2. En sosialdemokratisk utenrikspolitikk i en verden der konfliktnivået og polariseringen øker ...	5
3. Grønn, effektiv og rettferdig klimaomstilling	9
4. Boligpolitikk	14
5. Arbeidsliv	15
6. Antirasisme	17
7. Uttalelse om innvandring	18

1. Likestilling

Likestilling er en menneskerett. Alle skal ha samme frihet, lik mulighet, rettigheter og makt til å delta i samfunnet og være representert. Arbeiderpartiet skal være et feministisk parti, og vi mener at likestilling skal være en integrert del i samfunnsplanleggingen på alle områder.

Alle skal ha samme muligheter til betalt arbeid som gir økonomisk selvstendighet. Kvinner og menn, jenter og gutter skal ha samme forutsetninger for god fysisk og mental helse, frihet til å bestemme over egen kropp og til kroppslig integritet, samt å få tilbud om behandling og omsorg på like vilkår. I et likestilt samfunn skal kvinner og menn ta samme ansvar for ulønnet hjemme- og omsorgsarbeid, og ha muligheter til å gi og få omsorg på like vilkår. Kvinner og jenter skal også kunne drive idrett på like vilkår.

Styrk kvinnehelse og retten til å bestemme over egen kropp

Kvinner og menn, jenter og gutter skal ha samme muligheter til god helse og til et likeverdig tilbud av helsetjenester. Kvinners helse og sykdommer som rammer kvinner mest har i dag lavere prioritet og gis dårligere økonomiske forutsetninger enn sykdommer som rammer menn, og det er kjønnsforskjeller i både diagnostisering og behandling. Menn er i stor grad normen for forskning. Det er nødvendig med oppdatert og kjønns spesifikk kunnskap om kvinnehelse og sykdommer som rammer både yngre og eldre kvinner for å kunne iverksette gode og effektive tiltak, og for at kvinner og menn skal kunne motta likeverdige helsetjenester. Det må derfor gjennomføres en bred gjennomgang av kvinnehelse i Norge.

Kvinner grunnleggende rett til å bestemme over egen kropp og til selvbestemt abort skal styrkes. Etter uke 12 må gravide søke en abortnemnd om svangerskapsavbrudd, og dagens nemndsystem er en ekstrabelastning for mange kvinner, som vi mener de skal slippe. Vi vil avskaffe ordningen med abortnemndene og sikre kvinner selvbestemt abort inntil lovens ramme på 18 uker. Samtidig vil vi styrke et offentlig tilbud som gir informasjon om alle medisinske forhold og risiko, samt sikre tett oppfølging av helsepersonell. Dagens regjering har vedtatt innstramminger i abortlovgivningen, og alle disse skal reverseres. Den farligste dagen i en kvinnes liv er den dagen hun selv gir liv. Vi vil fortsette å styrke og forbedre fødsel- og barselomsorgen for kvinner.

Folkehelseinstituttet mener at tidlig behandlingsstart, innføringen av den forebyggende hivmedisinen PrEP i 2017, og økt testaktivitet er hovedgrunnene til nedgangen i HIV blant personer som er spesielt utsatt for smitte.

Oslo Arbeiderparti vil:

- Prioritere kvinnehelse sterkere slik at retten til et likeverdig tilbud av helsetjenester sikres.
- Styrke forskning på kvinnehelse og utarbeide en strategi for kvinners helse, med en konkret handlingsplan som inneholder kunnskapsgrunnlag om kvinners helsemessige utfordringer i alle aldre,

- forskning, utdanning, prioritering og praksis med helsetjenestene og en tydeliggjøring av at kjønnsperspektivet skal ivaretas på alle områder
- Opprette en nettportal om kvinnehelse
 - Fjerne merverdiavgift på bind og tamponger
 - Avskaffe abortnemndene og utvide retten til selvbestemt abort inntil 18 uker
 - Oppheve alle innskrenkninger i abortloven
 - Styrke offentlige rådgivningstjenester som har et mål om å begrense de psykiske og fysiske belastninger før og etter en abort
 - At alle relevante tester skal tilbys så tidlig som mulig for gravide kvinner
 - Det er behov for å opprette et nytt mannsrolleutvalg som skal kartlegge og foreslå tiltak for å forbedre menns likestillingsutfordringer
 - Fjerne køene for å få HIV-medisinen PrEP, ved å tilføre infeksjonsmedisinske poliklinikkene tilstrekkelig ressurser og oppfølgingen overføres til fastleger med tilstrekkelig kompetanse
 - Den enkelte pasients helsemessige behov skal vektas ved vurdering av hvilket medikament som foreskrives, og når det er begrunnet i den enkeltes helsetilstand kan det også gis dispensasjon for ethvert tilgjengelig medikament til bruk i behandlingen av hiv, også om medikamentet ikke har deltatt i anbudsprosessen.
 - Øke bemanning av jordmødre på fødeavdeling, og i følgetjeneste, og utdanne flere jordmødre. Styrke kommunejordmortjenesten, og jobbe for økete stillingshjemler for kommunejordmødre.
 - Sikre at fødende kan ha med seg partner eller annen person under fødsel, også i pandemier.
 - Gi kvinner oppfølging med én til én-omsorg under fødsel, også ved igangsettelse, og gi rett til smertelindring uten unødvendig ventetid.
 - Styrke omsorg etter fødsel ved å tilby alle kvinner fysisk sjekk, ammeveiledning, informasjon om fysisk og mental helse og barnestell før hjemreise. Sikre at det gis på kvinnens språk.
 - Tilpasse liggetid og utreise til den enkelte, og sørge for at føde- og barselavdelinger har tilstrekkelig personell for å ivareta barselkvinnene.
 - Bedre barselomsorgen, og sikre at alle foreldre får god oppfølging og tidlig hjemmebesøk.
 - Sørge for raskt å utrede alternative former for demokratisk forankring i helseforetakenes opptaksområde, uten å utfordre prinsippet om statlig eierskap - også med mål om å forbedre føde- og barseltilbudet
 - Kutte statsstøtte til folkehøyskoler som driver på et verdigrunnlag som ikke er i tråd med diskrimineringslovverket

En enstemmig redaksjonskomite støtter følgende dissens i partiprogrammet s 64:

DISSENS: Ina Rangønes Libak, Ingvild Kjerkol, Anne Rygh Pedersen og Rina Mariann Hansen vil erstatte kulepunktet over med: Arbeiderpartiet vil avvike nemndsystemet i abortloven og gi kvinner selv retten til å avbryte svangerskapet inntil lovens ramme på 18 uker, og sørge for et offentlig tilbud om samtale for kvinner som ønsker dette.

Gi økt støtte til pårørende

Mangelfulle offentlige tjenester gjør at pårørende legger ned 136.000 årsverk i omsorgsinnsatsen for syke og pleietrengende, uten lønn. Mange ønsker å være der for sine nærmeste, men mangel på støtte gjør at pårørende må gi opp jobb. Tilbud som gis er ofte tilpasset den som er syk, med for liten vektlegging av behovet til den som er frisk.

Strategien om at flest mulig eldre skal bo hjemme lengst mulig fører til at særlig kvinner blir nødt til å ta et større omsorgsansvar. Det er et stort likestillingsproblem at kvinner blir trippelarbeidende og risikerer å svekke sin økonomiske selvstendighet.

Med flere eldre er det ikke bærekraftig å basere så mye på familieomsorg. Pårørende må i gjennomsnitt gi minst dobbelt så mye omsorgstid som de gir nå. Det vil gå utover muligheten til å stå i jobb, livskvalitet og egen helse. Det er fellesskapets ansvar å løse helse- og omsorgsutfordringer.

Oslo Arbeiderparti vil:

- Sørge for bedre støtte- og avlastningstilbud som ivaretar pårørende, og som sikrer at menn og kvinner kan ta likt ansvar for ulønnet omsorgsarbeid

- Tilpasse tilbud om aktivitet og avlastning også til pårørendes behov slik at de holder seg frisk og yrkesaktiv
- Bedre kontakt med offentlige tjenester og gjøre det enklere å få støtte og oppfølging
- Ha en helhetlig gjennomgang av ordningene for foreldre til syke barn og barn med særlige behov, med mål om å forenkle og styrke rettighetene til familiene.
- Utrede retten til fravær og behov for tilrettelegging og bedre foreldrepermisjon til syke barn eller barn med særlige utfordringer
- Sikre at alle har en koordinator som kan bidra med informasjon og tilrettelegging, samt støtte for pårørende gjennom sykdomsforløpet
- Forbedre ordningen med rett til permisjon i inntil 10 dager for å følge opp nære pårørende med at dette skal være lønnet permisjon, tilsvarende sykedager for barn

Foreldrepermisjon

Foreldrepermisjonen skal være raus, og vi vil sikre at både mor og far har selvstendig krav på sin del av permisjonen sammen med barnet.

Oslo Arbeiderparti vil:

- Videreføre tredelt foreldrepermisjon og sikre mor mulighet til å amme i tråd med faglige råd
- Sikre at mødre ikke får kutt i permisjonstiden dersom de føder før termin, og at ikke permisjonen starter å løpe dersom de føder senere enn termin.
- Beholde dagens fedrekvote og styrke fedres rettigheter
- Fjerne kontantstøtten

Bekjemp vold mot kvinner og menneskehandel

Vold rammer både kvinner og menn, men det er flest kvinner som utsettes for vold, voldtekt, vold i nære relasjoner og partnerdrap. Det er et samfunnsproblem som skal bekjempes. Kun halvparten av kommunene har fulgt oppfordringen om handlingsplan mot vold i nære relasjoner. Stat og kommunene må prioritere forebygging og forbedre oppfølging av voldsutsatte.

Politiet må gjøres i stand til å følge opp og prioritere voldtektssaker og partner- og familievold. Hvert fjerde drap i Norge er partnerdrap, og det er ofte forutgående hendelser før partnerdrap. Forebyggingsaspektet må derfor prioriteres høyere. Ved brudd på besøksforbud må det raskt gripes inn, og ordningen med voldsalarm må brukes mer.

Mange som er i prostitusjon er utsatt for menneskehandel og trafficking, og disse menneskene må gis sterkere beskyttelse og oppfølging for å komme seg ut av prostitusjon.

Oslo Arbeiderparti vil:

- Få på plass en ny nasjonal handlingsplan mot vold mot kvinner og vold i nære relasjoner så snart som mulig
- Stille krav om at alle kommuner skal ha handlingsplan mot vold mot kvinner og vold i nære relasjoner
- At krisesentre og hjelpelinjer skal styrkes og sikres tilstrekkelig og forutsigbar finansiering
- Iverksette flere nasjonale informasjonskampanjer om vold mot kvinner og vold i nære relasjoner og partnerdrap
- At det eksisterende forebyggende tiltak mot vold gjennomgås med tanke på lovfesting
- Styrke beskyttelse av ofre for menneskehandel gjennom å bedre muligheten for oppholdstillatelse når bakmenn anmeldes, uavhengig av om saken kommer til rettsvesenet, og opprette et nasjonalt tilbud om exit-programmer for mennesker som vil ut av prostitusjon
- Gjennomføre offentlige holdnings- og opplysningskampanjer om sexkjøpsforbud og skadevirkningene av prostitusjon
- Styrke politiets prioritering av sexkjøpsloven, også for sexkjøp og hallikvirksomhet på nett
- Utrede muligheten for å tilkjenne voldsoffererstatning for ofre for sexindustrien og om uaktsom menneskehandel bør kriminaliseres.
- Vurdere økt strafferamme ved brudd på sexkjøpsloven, rekriminalisere forsøk på sexkjøp og fremme et nytt lovforslag i Straffelovens §315 (hallikparagrafen) som gir politiet hjemmel til å stenge nettsteder som driver og/eller tilrettelegger for hallikvirksomhet.

2. En sosialdemokratisk utenrikspolitikk i en verden der konfliktnivået og polariseringen øker

De siste årene har vi sett en urovekkende trend med økt polarisering innad og mellom land, mer nasjonalisme og proteksjonisme, delvis svekket demokrati og beskyttelse av kvinneverettigheter og minoriteter i en rekke land. COVID-19-pandemien forsterket mange av disse trekkene. Mange land, også vestlige, valgte innledningsvis å prioritere egne kortsiktige nasjonale interesser. Etter hvert har vi sett mer positive tegn. Gjennom internasjonalt samarbeid lyktes vi å utvikle effektive vaksiner mot pandemien på historisk kort tid. COVID-19-krisen har vist oss betydningen av politisk lederskap, vist styrken i velorganiserte land med høy tillit og sterke institusjoner, og minnet oss om at vi ikke er sterkere enn det svakeste ledd.

Stormaktsrivalisering og multilateralt samarbeid

Under president Donald Trump trakk USA seg ut av en rekke multilaterale samarbeidsorganer og internasjonale avtaler som Paris-avtalen, Iran-avtalen, Verdens Helseorganisasjon (WHO) og UNESCO, samt USAs rolle som nøkkelland i globalt samarbeid og for samarbeid med sine allierte. Parallelt med dette har Kinas makt og påvirkningskraft økt både regionalt og globalt. Den nye amerikanske administrasjonen, ledet av president Joe Biden gjør nå kraftige grep for å vise at USA er tilbake, og at USA igjen ser det som en viktig rolle å forsvare den liberale verdensorden, sammen med allierte. Mye tyder på at stormaktrivaliseringen mellom USA og Kina vil tilta, og at forholdet til Russland vil forbli anstrengt. For et lite land som Norge, med vår åpne økonomi, er det avgjørende å opprettholde et sterkest mulig internasjonalt regelverk med håndhevingsmekanismer, tilpasset vår tids utfordringer, samtidig som vi aktivt bør støtte opp om arbeidet for demokrati, menneskerettigheter og folkeretten. Å balansere disse hensynene vil være en særlig viktig oppgave for en framtidsrettet sosialdemokratisk utenrikspolitikk.

Oslo Arbeiderparti vil:

- At Norge bruker sin plass i FNs sikkerhetsråd aktivt til å fremme tiltak som styrker det multilaterale samarbeidet i etablerte internasjonale institusjoner, og til å få gjennom sosialdemokratisk utenrikspolitikk som freds- og forsoningsarbeid, likestilling, bærekraft og solidaritet.
- Engasjere seg i pågående utviklingsarbeid både innen FN-familien, Verdensbanken og IMF, med mål om å styrke både effektiviteten og legitimiteten til arbeidet de gjør.
- Øke samarbeidet med nordiske og baltiske land, både gjennom Nordisk Råd, Nordisk Ministerråd, men også innad i FN, EU, OSSE, OECD, WHO, etc. Det nordiske forsvarssamarbeidet gjennom NORDEFCO bør prioriteres høyt.
- Utforme prosesser for at FNs bærekraftsmål gjennomføres i Norge og virke for at de gjennomføres internasjonalt.
- Arbeide for globale handelsavtaler og markedsadgang som tilrettelegger for økt eksport av norske råvarer og produkter.
- Støtte opp om arbeidet for at internasjonal handelspolitikk integreres tettere med klimapolitiske mål.
- Arbeide for internasjonale avtaler på digital skattlegging av store, globale teknologiselskaper i tråd med OECDs arbeid.

Nordområdene: Norges viktigste strategiske satsingsområde i utenriks- og forsvarspolitikken

Nordområdene er Norges viktigste fredsprosjekt, og vårt geostrategisk viktigste område. Men både dialogen og balansen med vår nabo i øst har blitt kraftig svekket siden 2013. Norge står i årene fremover overfor en ny sikkerhetspolitisk situasjon. Ikke siden slutten av den kalde krigen har Norge og våre allierte stått overfor et slikt omfang av samtidige sikkerhetsutfordringer – mot staten, samfunnet og individet. Det er nødvendig å styrke vårt nasjonale forsvar for å møte utfordringene sammen med NATO og våre allierte. Vi ser at Russland rustet opp militært, øver mer i Nord, og uttaler seg tydelig konfronterende mot Norge. Det var nødvendig å reagere på dette, men det er også viktig at man også holder døra åpen for samarbeid der det fortsatt er mulig. Denne balansen har blitt forrykket de siste årene, der nødvendig fasthet ikke har blitt fulgt med tilsvarende styrking av dialog og kontakt på områder av felles interesse. Samtidig har både Kina og USA også økt interessen og fokuset mot Arktis. Det er i Norges interesse at vi klarer å opprettholde fred og konfliktdempende forhold i Arktis.

Oslo Arbeiderparti vil:

- At Norge skal styrke sin rolle som brobygger mellom NATO og Russland i Arktis.

- At Norge skal opparbeide seg en posisjon som være en sentral aktør på alle viktige områder i Arktis, og vil arbeide for å styrke mellomfolkelig samarbeid gjennom Arktisk råd, Barentssamarbeidet og i andre regionale fora.
- Stå fast ved at vi er NATOs lyttepost i Arktis, og sikre den nødvendige balansen mellom avskrekking og beroligelse. Dette krever et sterkt forsvar som har Arktis som hovedoppgave, samt en effektiv nasjonal etterretningstjeneste.
- Kompensere for tapet av fregatten Helge Ingstad ved å styrke de gjenværende fregattene slik at de kan operere på et høyt operativt nivå og ivareta deres viktige oppgaver som myndighetshevdelse og overvåkning i havområdene i Nord.
- Øke bemanningen i forsvaret i alle forsvarsgrener

Nedrustning: målet om en atomvåpenfri verden

Atomvåpentrustningen er i dag større enn på lenge. Atomvåpenstatene har lenge ignorert sine forpliktelser til å ruste ned, og vi ser tilløp til nytt våpenkappløp. Å bekrefte visjonen om en verden fri fra atomvåpen og kjernefysisk avskrekking er en forutsetning for fremdrift i samtaler om nedrustning og avspenning. FNs atomvåpenforbud, som sprang ut av Oslo-konferansen om humanitære konsekvenser av atomvåpen i 2013, har blitt en viktig normativ plattform for dette arbeidet, i tillegg til ikkespredningsavtalen og øvrige nedrustningsavtaler. Selv om Norge som NATO-land ikke kan underskrive avtalen her og nå, bør det være et uttalt politisk mål at vi vil bidra til å skape de betingelsene som gjør det mulig å skrive under i fremtiden. Inntil da bør Norge delta som observatør på statspartsmøtene, fortrinnsvis i samarbeid med likesinnede land i samme situasjon.

Oslo Arbeiderparti vil:

- At Norge på sikt skal ha ambisjon om å signere FN-traktaten som forbyr atomvåpen, men at dette skjer på en måte som er i tråd med våre NATO forpliktelser, og i påvente av dette ønske intensjonen i avtalen velkommen og delta som observatør på statspartsmøtene til atomforbudstraktaten.
- At Norge tar initiativ til samtaler om gjensidig og balansert nedrustning.
- At norske myndigheter arbeider internasjonalt for et forbud og kontroll med alle landbaserte mellomdistanseraketter i tråd med INF-avtalen. At Norge arbeider i NATO for å redusere atomvåpenenes rolle i alliansens doktriner.

Demokrati og folkerett under press

I flere land er det økt press på demokratiske rettigheter som ytringsfrihet, pressefrihet, kvinneverettigheter, LHBTI og andre minoritetsgrupper. Vi ser også tegn på at politiske ledere og politisk utnevnte høyesterettsdommere samler grepet, at mer makt samles på færre hender, parlamentarisk kontroll svekkes, og at det blir vanskeligere å bedrive åpen debatt eller opposisjonspolitikk mot sittende myndigheter. Polen og Ungarn er bare to eksempler på land som har utviklet seg i autoritær retning de siste årene. Utviklingen i Tyrkia bekymrer også. Etter kuppforsøket i Tyrkia 15. juli 2016 har regimet til Erdoğan beveget seg i en mer autoritær retning. Flere tusener er satt i fengsel uten lov og dom. Det gjelder også pressefolk og flere hundre politikere fra opposisjonen.

Kina er et annet land som strammer grepet om sin befolkning gjennom massiv overvåkning, kontroll, og uakseptabel fremferd overfor minoritetsgrupper som Uighurene. Menneskerettighetssituasjonen for denne muslimske folkegruppen, og andre minoriteter i Xinjiang, er svært bekymringsfull. Menneskerettighetsorganisasjoner rapporterer om at Uighurene utsettes for grove menneskerettighetsbrudd; mer enn en million uighurer skal være internert i fangeleirer, i det kineserne kaller «omskoleringsleire».

Militærkuppet i Myanmar i februar satte den allerede skjøre demokratiseringsprosessen i landet kraftig tilbake. Norge spilte en viktig rolle da landet begynte å åpne seg opp for ti år siden. Situasjonen er ikke bare alvorlig innad i Myanmar, men er skadelig for hele ASEAN-regionen.

Oslo Arbeiderparti vil:

- At norske utenriksmyndigheter krever omgående løslatelse av fengslede opposisjonspolitikere i Tyrkia.
- At Norge uttrykker sin bekymring over den autoritære utviklingen i Tyrkia, Polen og Ungarn i internasjonale og bilaterale fora. Her kan artikkel 1 og 2 i NATO-traktaten benyttes for å understreke

at medlemskap i NATO og EU forplikter opprettholdelse av fredelig og demokratiske samfunnsinstitusjoner og regelverk.

- At Norge fordømmer Kinas undertrykkelse og forfølgelse av den muslimske folkegruppen uighurene og andre minoriteter i Xinjiang, oppfordrer Kina om å stoppe med grove menneskerettighetsbrudd, samt gir tilgang til området til FN og andre observatører.
- Jobbe for at det offentlige avstår fra å kjøpe varer som er produsert ved å bryte folkeretten, og jobbe for internasjonale sanksjoner mot stater som systematisk bryter folkeretten.
- At Norge engasjerer seg i Myanmar i arbeidet for å få den viktige demokratiseringsprosessen i landet tilbake på sporet. Dette må kombineres med fortsatt oppmerksomhet omkring rohiynga-folket og til et nødvendig rettsoppgjør etter de uhyrlige overgrepene de har blitt utsatt for.

Bistand og utvikling

Norsk bistandspolitikk må adressere utfordringer som fattigdom og ulikhet, kvinnehelse og kvinnerettigheter, klima og energi, arbeid og rett til utdanning. I følge FN utgjør kvinner 8 av 10 av mennesker som er drevet på flukt på grunn av klimaendringer. Om vi skal lykkes med klimatilpasning og bekjempe fattigdom må vi sette kvinner fremst. Klimatilpasning og arbeid for kvinners rettigheter gå hånd i hånd. Mange steder i verden holdes kvinner fremdeles utenfor fullverdig deltakelse i samfunnet. Retten til utdanning, arbeid og det å bestemme over sin egen kropp er ikke gitt. Norge bør gå foran med å hjelpe fattige land med en rask og rettferdig omstilling til en sirkulær, bærekraftig og fornybar framtid. Gjennom å etablere "Energi for Utvikling" som en ny storsatsing innenfor bistanden, der både nordiske land og USA, UK og Tyskland kan være naturlige partnere. I tillegg bør Norge styrke og revitalisere regnskogssatsingen, fordi det er et område der vi siden Stoltenberg II har ledet an internasjonalt i et arbeid som har gitt gode resultater, og fordi det å stoppe og reversere tropisk avskoging er en forutsetning for å lykkes med både klimamålene og de andre bærekraftsmålene.

Oslo Arbeiderparti vil:

- At norsk utviklingspolitikk må innrettes mot å behandle årsakene framfor symptomene på fattigdom. Dette betyr å utfordre både internasjonale og nasjonale strukturer som gjør at folk er fattige, slik som ulovlig kapitalflukt, gjeldskriser eller korrupsjon. Det betyr også at vi må jobbe langsiktig, koordinert og systematisk, både med myndigheter, lokalt sivilsamfunn og andre bistandsgivere, for å oppnå varige resultater som faktisk har en innvirkning på fattige menneskers liv.
- At norsk utviklingspolitikk også må innrettes mot de økende ulikhetene innad i land.
- At anstendig arbeid, skatt og sosiale, brede velferdsprogrammer som for eksempel barnetrygd bør få økt prioritet. Alle tre har en avgjørende rolle i en helhetlig og rettighetsbasert tilnærming til utvikling, og er dessuten områder som vil kunne ha en positiv effekt på nasjonale og lokale institusjoner og fordeling av makt og ressurser.
- At klima får en nøkkelrolle i bistandspolitikken. Dette må inkludere støtte til å møte klimaendringene som ofte rammer de fattige hardest og inkludere to storsatsinger som prioriteres politisk og budsjettmessig:
 - Etablere "Energi for utvikling" for å støtte utviklingsland og fremvoksende økonomier i å etablere utviklingsfremmende, rene, fornybare og energieffektive energisystemer.
 - En videreføring, revitalisering og styrking av regnskogssatsingen.
- At Regjeringen øker den humanitære innsatsen i Jemen og vurdere å gjøre landet til samarbeidsland for norsk bistand.

Kritikk av Israels ekspansjonspolitik

Siden 1967 har israelske myndigheter okkupert deler av Vestbredden i form av bosetninger og israelske bosettere. Okkupasjonen strider med artikkel 49 i den fjerde Genevekonvensjonen. Til tross for dette bor det i dag mer enn 700 000 israelske bosettere på Vestbredden, og etter at Donald Trump ble president i USA har Israel intensivert sin ekspansjonspolitik. I høst kritiserte EU igjen Israel for å godkjenne byggingen av 2342 nye bosetninger på Vestbredden. Den norske regjeringens stillhet her er uakseptabel, og dette er et systematisk brudd på Norges tradisjon som forsvarer av det undertrykte palestinske folk.

Oslo Arbeiderparti vil:

- At Norge igjen må bli en sterk stemme for respekt av internasjonale lover og mot bygging av nye bosetninger i de okkuperte områdene.

- At Norge skal kritisere israelske myndigheter for godkjenningen av de 2342 nye bosettingsboligene på vestbredden.
- At Norge skal kreve full stans i utbyggingen av nye bosetninger, og kreve at de eksisterende bosetningene flyttes fra Vestbredden.
- At Norge skal bruke relevante internasjonale fora for å ansvarliggjøre israelske myndigheter for brudd på Genevèkonvensjonen, som for eksempel ICC.
- Som leder for giverlandsgruppen AHLC må Norge oppfordre Israel, som ett av de landene som har kommet lengst i vaksinerings av egen befolkning, om omgående å inngå et nært samarbeid med de palestinske selvstyremyndighetene for at også de kan sørge for rask og effektiv vaksinerings av den palestinske befolkningen.

En aktiv europapolitikk

Utviklingen i Europa har stor betydning for Norge. EUs omfattende satsinger på EUs Grønne Giv, en digital agenda samt på økt strategisk autonomi vil ha direkte betydning for Norge og påvirke rammebetingelsene for Norge på nesten alle felt, fra vareeksport til sikkerhetspolitikk. Den tydelige stemmen EU nå tar i globale fora på disse feltene sammenfaller i stor grad med norske interesser. EØS-avtalen har sterk støtte i Norge. For Norge som et lite land i Europa med en åpen økonomi, og med stor personmobilitet mellom Norge og andre EØS-land, er det svært viktig å opprettholde avtalen. Det er imidlertid viktig både å bruke våre påvirkningsmuligheter opp mot EU til særlig å styrke den sosiale dimensjon, samtidig som handlingsrommet her hjemme må brukes for å bekjempe sosial dumping og forhindre arbeidslivskriminalitet.

Oslo Arbeiderparti vil:

- Videreutvikle og styrke det omfattende klimasamarbeidet med EU og kople oss nært opp til Europas grønne giv.
- Utrede om og i hvilken grad Norge bør få en sterkere tilknytning til det europeiske strafferettslige samarbeidet.
- Støtte opp under OECDs arbeid for en global digital skatt. Hvis ikke OECD oppnår enighet, bør Norge utvikle et eget, nasjonalt skatteregime for digitale stor-selskaper i tråd med Danmark sosialdemokratiske regjering.
- Være en aktiv pådriver for EUs arbeid med en ny Digital Act - regulering av det digitale rom.
- Være en pådriver for å sikre et velfungerende, europeisk system for å gjenbruke avfall i tråd med sirkulære prinsipper.
- Ta aktiv del i utviklingen av et europeisk fornybart energisystem.
- Koordinere synspunkter og posisjoner med de andre nordiske og baltiske land, og jobbe tett for felles gjennomslag for nordisk politikk i EU.

Økt internasjonal satsing på likestilling og kvinners rettigheter

Likestilling og styrking av kvinners rettigheter er avgjørende for å redusere fattigdom og å skape fred og utvikling. Arbeiderpartiet vil øke satsingen på internasjonalt likestillingsarbeid, og støtte sivilsamfunnsaktører. Feminisme skal være en tydelig pilar i norsk utenriks- og utviklingspolitikk, og fremveksten av diskriminerende og antidemokratiske strømninger verden over er en trussel. Norge skal jobbe mot alle former for diskriminering.

Økt deltagelse og økonomisk selvstendighet gir verdens kvinner større trygghet og muligheter. Norge skal bidra til at flere av verdens kvinner sysselsettes og kan forsørge seg selv. Retten til seksuell og reproduktiv helse er truet i mange land, og liv og helse settes i fare. Norge skal være en aktiv pådriver for å bekjempe vold mot kvinner og jenter, seksuell trakassering alle former for seksuell vold i krig og konflikt, og ta en ledende rolle i arbeidet mot avskaffelse av vold og trakassering på arbeidsplassen.

Norge skal bruke setet i FNs Sikkerhetsråd i 2021-2022 til aktivt til å fremme likestilling og kvinners og jenters rettigheter. Kvinner er viktig i fred- og sikkerhetsarbeid, og skal sikres større deltagelse og involvering. Koronapandemien viser hvor viktig internasjonalt samarbeid er for global helse, og Norge må fortsette å støtte global helsesatsing, og ikke kun som bistand. Mangel på tilgang til vann, såpe og sanitære forhold truer liv og helse, og vaksinasjonsprogrammer stoppes. g Fra før er kvinner og barn hardest rammet av fattigdom, og de rammes også hardest av pandemien. Krisen fører til reversert likestilling i mange land.

Flertallet av verdens helsearbeidere er kvinner. De står i frontlinjen, ofte uten nødvendig utstyr for beskyttelse mot smitte. Kvinner er overrepresentert i sektorer som er utsatt for nedstengning, mange i uformell sektor, hvor det ikke finnes sosial beskyttelse ved sykdom eller bortfall av inntekt.

Kvinner er svakere tilknyttet arbeidslivet, og blir derfor også hardere rammet økonomisk. Kvinners ubetalte omsorgsarbeid øker også. FN melder om urovekkende utviklingstrekk som økt risiko for at jenter og kvinner blir utnyttet, utsatt for kjønnsrelatert vold, vold i nære relasjoner, barneekteskap og menneskehandel. Norge er en sentral bistandsaktør i global sammenheng. Vi må bruke denne posisjonen til å rette oppmerksomhet mot kvinners situasjon under pandemien og redusere byrden de opplever.

Oslo Arbeiderparti vil:

- Øke innsatsen i globalt likestillingsarbeid og jobbe mot alle former for diskriminering
- At feminisme skal være en tydelig pilar i norsk utenriks- og utviklingspolitikk
- Gjennom forsterkede og nye allianser øke støtten til organisasjoner og sivilsamfunnsaktører som jobber med kvinners seksuelle og reproduktive helse og rettigheter (SRHR) og mødrehelse
- Fremme global iverksettelse av FNs sikkerhetsrådsresolusjon 1325 om kvinner, fred og sikkerhet, og i større grad involvere sivilsamfunnet, og også tenåringsjenter.
- Øke kvinners deltagelse og representasjon i fredsprosesser, internasjonale fredsforhandlinger og i FNs fredsbevarende styrker.
- Norge skal ta initiativ til og støtte internasjonale tiltak som reduserer kjønnsbasert vold
- Fremme seksuelle minoriteters rettigheter internasjonalt
- At Norge skal satse på utdanning, og bidra til at jenter som har falt ut av skolen på grunn av pandemien returnerer til skolebenken
- Øke satsing på sysselsetting av verdens kvinner
- styrke WHO for å sikre en global respons på felles trusler og utfordringer for helse.
- Støtte tiltak som beskytter mennesker som står i frontlinjen for bekjempelse i pandemien
- Norge ratifiserer ILO-konvensjon 190 om avskaffelse av vold og trakassering i arbeidslivet og er en pådriver for at andre land ratifiserer ILO-konvensjon 190
- Utøve eierskap i statseide selskaper ved å sette høyere krav om økt andel kvinner i internasjonale stillinger og stille tydelige likestillingskrav ved tildeling av økonomiske midler til partnere og frivillige organisasjoner
- Jobbe for at norske heleide og deleide statlige selskaper som har sin virksomhet internasjonalt tilbyr seks måneder lønnet fødselspermisjon i land der dette ikke er rettighetsfestet.

3. Grønn, effektiv og rettferdig klimaomstilling

Klima- og naturpolitikk skal gjennomsyre hele Arbeiderpartiets politiske program og virke

Rapportene fra FNs naturpanel (IPBES) og FNs klimapanel (IPCC) tegner et stadig mer alvorlig bilde av klodens helsetilstand sammenlignet med for bare noen få år siden. Alle land må ta ansvar – alene og sammen med andre – for å kutte dypt og raskt i utslipp og bevare og restaurere natur. Samtidig utvikler den globale økonomien seg raskt i grønn og fornybar retning: Stadig lavere priser på fornybar energi; EUs Green New Deal og taksonomien for grønne investeringer; Biden-administrasjonens klima- og naturoffensiv: Kinas billioninvesteringer i fornybar infrastruktur og innovasjon; store private selskaper som forplikter seg til netto null-visjoner for utslipp og avskoging; og finansinstitusjoner som forvalter billioner av dollar som stiller stadig nye klimakrav til selskaper. Dette er dramatiske endringer – som vil påvirke norsk økonomi både gjennom å skape utfordringer for eksisterende næringer, og ved å skape store muligheter for vekst i ny, grønn industri.

Dette er bakgrunnen for at utkastet til DNAs partiprogram 2021-2025 angir en tydelig retning for et effektivt og rettferdig grønt skifte, inkludert et økonomidekkende utslippsreduksjonsmål på 55 prosent for 2030. Samtidig understreker programutkastet at bærekraftige arbeidsplasser og grønn verdiskapning er fundamentalt for fornybarsamfunnet, og at resultatene av politikken må være rettferdige.

Den Internasjonale Arbeidsorganisasjonen argumenterer for at arbeidstakerrettigheter, kompetanse og sosial dialog må stå i sentrum for en rettferdig omstilling. Trygghet for arbeid og velferd skapes gjennom

investeringer i klimavennlig teknologi og lavutslippsløsninger i industri og samfunn, etter- og videreutdanning og rettferdig fordeling av muligheter og byrder. Arbeiderpartiet vil derfor ved valg av virkemidler ta hensyn til hvordan byrder og goder fordeles på ulike grupper – økonomisk, sosialt, geografisk og mellom generasjoner – og korrigere for urimelige utslag. Statens virkemidler skal rettes mot å sikre trygge, gode, grønne jobber – og overgangsordninger og livslang læring for dem som rammes av omstillingen. Klimapolitikken må være grønn for å virke, og rød for å vare.

Programutkastet fastslår at "Natur- og klimapolitikk må bli en ramme rundt all annen politikk" og at "jordas tåleevne er en absolutt ramme for vår politikk". Utkastet anerkjenner at naturkrisen er like alvorlig som klimakrisen, og at de to er tett sammenvevd. Formuleringer som disse forplikter, og må gjennomsyre hele programmet.

Oslo Arbeiderparti vil:

- Klima- og naturhensyn gjennomsyrer alle politikkområder i Arbeiderpartiets program, og at klima- og natur står på regjeringens topp tre-liste i både innen- og utenrikspolitikk.
- Klima- og miljødepartementet må gis en sterk sektorovergripende rolle på klima og miljø, herunder gjennom et nasjonalt klimabudsjett, tilsvarende tung som den Finansdepartementet har for pengebruken.
- Virkemiddelbruken på klima- og naturområdet skal være stram nok til å levere på de norske forpliktelsene under FNs klimakonvensjon og stoppe tapet av natur/biologisk mangfold, og samtidig være så forutsigbar som mulig for partene i norsk økonomi.

Makroøkonomiske- og regulatoriske virkemidler

Kraftige statlige virkemidler er en forutsetning for grønn omstilling. Det må lønne seg å skape grønne arbeidsplasser og velge grønt, det må bli dyrere å slippe ut klimagasser og ødelegge natur. Slik drives offentlige og private investeringer og kompetanseutvikling systematisk i grønn og fornybar retning.

Oslo Arbeiderparti vil:

- *At prisen på utslipp av CO2 må trappes opp gradvis og være tilstrekkelig høy til at den gjør*
- Forurensere betaler-prinsippet er svært viktig. Arbeiderpartiet vil gjøre det dyrere å forurense. alternativene til fossile løsninger billigere relativt sett. For å sikre forutsigbarhet vil vi ha en konkret opptrappingsplan der CO2-avgiften øker med minst 10 prosent årlig, med unntak av bensin og diesel der opptrappingen skal være 5 prosent årlig fram til 2025, frem til 2030
- At energieffektivisering og smartere energibruk både skal spare fornybar energi og involvere folk i konkrete klimaløsninger. Det skal raskt fremmes en plan for forsterket virkemiddelbruk slik at vi når målet om 10 TWh spart energi i eksisterende bygningsmasse innen 2030, herunder vurdere nye måter å organisere tilskuddsordningene rettet mot husholdningene på. Offentlige byggeprosjekter skal senest fra 2025 ha plussstandard eller høyere klima/miljøstandard, og vi vil legge til rette for økt egenproduksjon av ren og fornybar strøm fra husholdninger og næringsbygg.
- At relevant lovgivning og reguleringer, offentlige anskaffelser og skatte- og avgiftsregimet justeres for å oppmuntre til sirkulærøkonomi og et effektivt og rettferdig grønt skifte.
- At Norges Banks opprinnelige anbefaling angående uttrekk av SPU fra selskaper som utvinner olje og gass tas til følge. Fondets arbeid med å trekke seg ut av selskaper som står bak alvorlige miljøødeleggelser, og dets innsats for åpenhet og god styring, videreføres og styrkes ytterligere. Norges Bank bør utrede en mulig tilnærming til og konsekvenser av å gjøre SPUs investeringsportefølje fullt ut kompatibel med klimamålene i Paris-avtalen samt globale natur- og biomangfoldsmål innen 2030, uten å endre kravene til risikojustert avkastning.

Petroleumsindustrien

Arbeiderpartiet ønsker å utvikle, ikke avvike, dagens olje- og gassnæring. Dette vil vi oppnå gjennom tett samarbeid med industrien. Samtidig vil klimagassutslipp fra fossile kilder i løpet av de neste tiårene måtte høre

fortiden til. Dette endrer rammevilkårene for norsk petroleumsindustri på fundamentalt vis – og endringene kommer raskere enn vi så langt har tatt inn over oss. En ansvarlig petroleumspolitikk må derfor sikre at statens risiko reduseres. De etablerte deler av næringen bør driftes videre på en ansvarlig måte, men næringen må selv ta en større del av risikoen ved nyinvesteringer i FOU, leting, investeringer og produksjon.

DISSENS (Norvald Mo, Zaineb Al-Samarai Vegard Grøslie Wennesland):

Sette punktum etter “ansvarlig måte” og stryke resten av setningen.

Samtidig må overgangen til nye næringer – og petroleumsnæringens og leverandørindustriens bidrag til disse – incentiveres gjennom tilsvarende kraftfull virkemiddelbruk som i sin tid skapte det norske oljeeventyret.

Oslo Arbeiderparti vil:

- Utarbeide en Stortingsmelding om petroleumssektoren som ser på alle deler av sektorens rammevilkår og virksomhet, og som ses i sammenheng med Energikommisjonens arbeid.
- Bruke trepartssamarbeidet til å skape et veikart for fremtiden for næringene tilknyttet petroleumsindustrien og opprette et sysselsettings- og opplæringsprogram som skal styre kompetansen i næringa over mot fornybar virksomhet.
- At det opprettes en statlig støtteordning for i oljenæringen og leverandørindustrien for å sikre at disse gis mulighet til å videreutvikle kompetanse, teknologi, konkurransedyktige tjenester og produkter innenfor andre, mer bærekraftige næringer, eksempelvis innenfor fornybar energi, maritim sektor eller havbruk.
- Gjøre Equinor til et verdensledende selskap i overgangen til utslippsfri energi.
- I forbindelse med en ny petroleumsmelding med petroleumspolitikk for 2020-tallet må vilkårene for petroleumsnæringen gjennomgås, herunder skatteregler og støtteordninger, og der siktemålet er et stabilt aktivitetsnivå på norsk sokkel med økt innslag av nye næringer. Samtidig må også vilkårene for at petroleumsnæringen skal redusere utslipp og etterhvert gi nullutslipp gjennomgås. Verne Barentshavet nord for olje- og gassproduksjon i forvaltningsplanen for Barentshavet og bruke forvaltningsplanen til å identifisere potensiale for fornybar næringsvirksomhet.

DISSENS MINDRETALL (Maria Qureshi): Gjennomføre endringer i petroleumsskatteregimet, med virkning fra 1 januar 2023, som bidrar til at petroleumsnæringen får insentiver til å fokusere sine unike ressurser, kompetanse og arbeidskraft mot lav- og nullutslippsløsninger, og som også bidrar til redusert olje- og gassavhengighet i norsk økonomi og redusert relatert risiko for den norske stat. Dette vil blant annet innebære å trappe ned leterefusjonsordningen og friinntekten.

- At definisjonen på iskantsonen må oppdateres i tråd med den miljøfaglige anbefalingen fra Havbruksinstituttet og Polarinstituttet som anbefaler at iskantsonen defineres som områder med en isfrekvens på 0,5%.

DISSENS FRA MINDRETALL (Norvald Mo): Holde fast på en nordlig grense for petroleumsvirksomhet fra og med 15 prosent isfrekvens og nordover i iskantsonen. Områdene sør for 15 prosent isfrekvens frem til åpent hav anses som et verdifullt område. All aktivitet, inkludert petroleumsaktivitet, må ta særlige hensyn til naturmangfoldet i tråd med oppdraget og best mulig tilgjengelig kunnskap. Førvar-prinsippet skal legges til grunn.

Incentiver for grønn og fornybar innovasjon og omstilling

Kraftfulle direkte incentiver for grønn og fornybar innovasjon og omstilling vil være avgjørende dersom omstillingen skal lykkes samtidig som hele landet tas i bruk og nye arbeidsplasser skapes.

557
558 **Oslo Arbeiderparti vil:**

- 559 • Etablere en hurtigarbeidende Energikommisjon som skal se framtidens kraftbehov,
560 energieffektivisering, nett og type energi i sammenheng, og på det grunnlag anbefale en
561 samla plan for hvordan vi kan få tilstrekkelig fornybar energiproduksjon til norsk verdiskaping
562 og elektrifisering, samt en eksportstrategi for teknologi, produkter og tjenester tilknyttet
563 fornybar energi.
- 564 • At statens prioriteringer og finansiering innenfor utdanning og forskning og utvikling flyttes i
565 retning satsinger som fremmer et rettferdig og grønt skifte, kutter utslipp og ivaretar
566 naturmangfold.
- 567 • At mandatene til relevante statlige virksomheter gjennomgås for å sikre at de tilrettelegger
568 for og investerer i et mer direkte fokus på grønn og rettferdig omstilling i tråd med
569 Parisavtalen og den kommende naturavtalen. Dette vil vri store pengestrømmer – ved
570 utgangen av 2018 var for eksempel 97 prosent av Eksportkreditts lån for norsk eksport rettet
571 mot petroleumssektoren.
- 572 • Innføre aktiv og konkret oppfølging av statlige selskaper hva angår miljø- og klimastrategier
573 og rapportering, og arbeide for at selskaper der staten er medeier etablerer klimastrategier
574 som er i tråd med Paris-avtalens klimamål (Science Based Targets).
- 575 • Stille krav om at alle store selskaper måler og er åpne om klima- og miljøfotavtrykket og
576 relaterte risikovurderinger, minst på linje med eksisterende krav i EU.
- 577 • Igangsetting av en vurdering av verdiskapingspotensialet basert på uttak av mineraler – og en
578 vurdering av hvilke økologiske verdier som vil bli berørt av slikt uttak – samt tilhørende
579 opprettelse av verdikjeder med utgangspunkt i havbunnsmineralnæringen, samt støtte
580 forskning og kartlegging av havbunnsmineralforekomster på norsk sokkel.
- 581 • Etablere en storstilt hydrogen- og amoniakk-satsing gjennom etablering av et statlig
582 hydrogenselskap - som kan ta utgangspunkt i et eksisterende selskap – samt økt finansiering
583 til FoU, støtte til demonstrasjons- og pilotprosjekter, effektiv bruk av øvrig virkemiddel-
584 apparat samt internasjonalt samarbeid for å løfte norsk hydrogen som energibærer.
- 585 • At det vurderes opprettet et eller flere statlig kontrollerte fond med formål å investere i
586 virksomheter som både fremmer et raskt og effektivt grønt skifte nasjonalt og internasjonalt,
587 og møter krav til risikojustert avkastning tilsvarende de som gjelder for SPU.
- 588 • Sikre realisering av karbonfangst og -lagring på eksisterende pilotprosjekter og utvide
589 investeringsramma for å inkludere ytterligere prosjekter i avfallsbransjen og industrien.
590 Klemetsrudprosjektet bør prioriteres i denne sammenheng.
- 591 • Iverksette en storstilt havvindsatsing gjennom:
 - 592 • Å sette et mål om 4 GW havvind (flytende og bunnfast) innen 2030.
 - 593 • Justeringer i grunnleggende rammebetingelser som tydelige konsesjonsvilkår, regulatorisk rammeverk
594 og finansielle incentivordninger for å nå målene.
 - 595 • At Statnett utvikler en langsiktig plan for etablering av en nettinfrastruktur som legger til rette for
596 maksimal verdiskaping fra norsk havvind.
 - 597 • At elektrifisering av sokkelen i størst mulig grad oppnås ved bruk av havvind. Elektrifiseringen må sees
598 i sammenheng med industriell satsing på havvind.

599
600 **Landbruk, havbruk og fiskeri**

601 Norsk landbruks-, havbruks- og fiskeripolitikk står overfor særskilte utfordringer framover – for å opprettholde
602 og videreutvikle arbeidsplasser og verdiskaping i distriktene og for å nå helse-, klima- og naturmål. Denne typen
603 utfordringer har vi i tradisjoner for å håndtere i brede politiske forlik.

604
605 **Oslo Arbeiderparti vil:**

- 606 • *At det nedsettes et bredt sammensatt utvalg med mandat til å utvikle en omstillingsstrategi for en*
607 *bærekraftig landbruks-, havbruks- og fiskeripolitikk. Mandatet skal slå fast at:*
- 608 • *Løsninger som foreslås skal sikre at både klima-, miljø- og helsepolitiske mål skal nås samtidig som*
609 *sysselsettingen i næringene økes.*

- *De totale offentlige insentivene til næringene økes, men virkemiddelbruken justeres for å sikre at det leveres på de nevnte målene.*
- *Grønn næringsvekst fremmes gjennom distriktsstøtte og naturfinansiering, der like store områder som bygges ned, restaureres.*
- *Biodrivstoff som produseres og/eller brukes i Norge skal ikke konkurrerer med landbruk eller natur om fruktbart areal, direkte eller indirekte, hjemme eller ute.*
- Det nedsettes et offentlig naturrisikoutvalg som skal vurdere naturrelaterte risikofaktorer og deres betydning for norsk økonomi, herunder finansiell stabilitet.
- At Norge i tråd med prinsippene i FNs klimakonvensjon skal videreføre dagens praksis med å ikke trekke fra opptak av karbon i skog på utslippsregnskapet, blant annet fordi en endret praksis vil svekke incentivene til kraftfull klimaomstilling i økonomien for øvrig. Vi må imidlertid styrke naturens evne til karbonbinding, og bør derfor sette et separat mål for og bidra med incentiver til økt karbonopptak i natur.
- Vurdere innføring av grunnrenteskatt for oppdrettsnæringa.

En utslippsfri transportsektor

En ren, utslippsfri transportsektor er avgjørende for klimaomstillingen og bra for helse og trivsel.

Oslo Arbeiderparti vil:

- Hel-elektrifisere kortbanenettet i Nord-Norge, og kombinere dette med en storstilt, internasjonalt rettet industrisatsing på videreutvikling av teknologien i utslippsfri luftfart.
- Sørge for at målet om at alle fabrikknye personbiler og lette varebiler er utslippsfrie senest i 2025 realiseres, og legge til rette for at folk i både bygd og by ser det som det naturlige valget ved neste nybilkjøp. For å få til dette, må det bygges en ladeinfrastruktur som dekker hele landet, og det offentlige må bistå der markedet ikke gjør dette selv. Det bør gjøres særskilte unntak der det synes rimelig og har minimal klimaeffekt, eksempelvis for veteranbilbruk.
- At Norge gjennomfører en storstilt satsing på utslippsfrie tog og en ambisiøs utbygging av togtilbudet inkludert høyhastighetstog som koples på høyhastighetsnettet i Europa.
- Etablering av gode rammebetingelser og et målrettet virkemiddelapparat som legger til rette for grønne og langsiktige investeringer i norsk skipsfart.

Global klimakamp

Kampen for et effektivt og rettferdig grønt skifte er internasjonal solidaritet på sitt beste. De fattigste er de som vil rammes først og hardest dersom skiftet ikke skjer med tilstrekkelig kraft og retning. Arbeiderpartiet bør derfor gå i spissen for et taktskifte i Norges internasjonale innsats på området.

Oslo Arbeiderparti vil:

- At Norges statsminister og relevante fagstatsråder skal ha kampen mot klimaendringer og tap av natur på topp 3 på sin internasjonale prioriteringsliste.
- At sikkerhetsrådsplassen brukes aktivt for å fremme økt forståelse for den trusselen klimaendringer og tap av natur utgjør mot global sikkerhet og stabilitet.
- At Norges regjering jobber tett med EU for å bidra til at globale klima- og miljømål nås, inkludert gjennom systematisk innstramming av EUs klimavotesystem og gjennom innføring av CO2-toll på varer med høyt klimafotavtrykk som ikke har vært underlagt effektiv prising.
- At klima- og naturhensyn fremmes i handelspolitikken for å sikre at internasjonal handel ikke driver klimaendringer og naturødeleggelser, eksempelvis gjennom tropisk avskoging.
- At Norge etablerer to bistandssatsinger (se beskrivelse i utenrikspolitisk uttalelse) som prioriteres politisk og budsjettmessig: en ambisiøs og nyskapende satsing på fornybare og energieffektive energisystemer i utviklingsland og framvoksende økonomier, og en videreføring, revitalisering og styrking av regnskogssatsingen.

4. Boligpolitikk

Gjenreis boligpolitikken

At folk har et godt og trygt sted å bo til en overkommelig pris, har vært og er fortsatt et viktig mål for Arbeiderpartiet. Vårt hovedmål at alle som ønsker det skal kunne eie egen bolig. Men med dagens boligpriser er det mange steder for vanskelig å komme seg inn på boligmarkedet. Når færre får kjøpt bolig når voksenlivet starter, øker forskjellene mellom folk. Denne utviklingen må vi snu. Arbeiderpartiet ønsker en boligpolitikk som gjør det enklere å komme inn på boligmarkedet for folk flest, særlig førstegangsetablere, enslige forsørgere og barnefamilier. Boliger skal være et hjem for folk, ikke spekulasjonsobjekter. Husbanken må styrkes som boligpolitisk virkemiddel.

Folk med vanlige inntekter må kunne bo i Oslo og andre pressområder. For å klare det må vi ha fortsatt høyt tempo i boligbyggingen, og skape bomiljøer hvor det er plass til mennesker med ulik livssituasjon og økonomi, med varierte boligtyper. Kommunenes byggesaksbehandling være effektiv både når det gjelder kompetanse og ressurser. Plan- og bygningsloven må til enhver tid være anvendelig og tilpasset tiden den skal fungere i. Husbanken må få et samfunnsoppdrag der nye måter å bo og eie bolig er en del av Husbankens ansvar. Boligpolitikken er i ferd med å bli en ulikhetsmaskin. De som eier har store fordeler av det, mens de som ikke eier kommer stadig lengre unna boligdrømmen.

Eierlinja er under press av en voksende finansnæring. Kredittrevet boligprisvekst gjør det stadig vanskeligere for folk å få nedbetalt boligen sin, noe som er en forutsetning for å være selveier. Vi er bekymret over den stadig økende gjeldsgraden til norske husholdninger. De unge som kommer inn på boligmarkedet må binde opp langt mer av fremtidige inntekter i boutgifter enn det vår voksgenerasjon har vært nødt til. Finanstilsynet foreslo i høst å innføre en ny og strengere boliglånforskrift for å «motvirke oppbygningen av gjeld i sårbare husholdninger». Kortsiktig konsekvens av innstramming i boliglånforskriften kan være at det blir vanskeligere å få solgt boliger til verdivurderingen i en overgangsfase. Dette kan skape uro i boligmarkedet og mulig utbyggere blir avventende og at det ikke bygges nok nye boliger i en periode. Langsiktig konsekvens av innstramming i boliglånforskriften vil være at boligprisveksten dempes og flere får mulighet til å eie egen bolig. Gjeldsgraden i norske husholdninger vil synke på sikt.

I Oslo øker antallet leiligheter der eier ikke planlegger å bo i boligen som kjøpes. De siste årene har andelen sekundærboliger økt, særlig i sentrum. Denne utviklingen er med å øke boligprisveksten. Oslo Ap ønsker ikke at boliger skal være objekt for spekulasjon.

Tomter i pressområder som Oslo har hatt en formidabel prisøkning. Prisøkning skyldes ikke tomteeiers arbeid eller innsats men er en konsekvens av at fellesskapet gjennom politikk har gjort byer og tettsteder til mere attraktive steder å bo og jobbe. Avkastningen likner mest av alt på grunnrenten slik vi observerer den i Nordsjøen.

Byggenæringa står for nesten 1/5 av Norges CO2-utslipp av klimagasser både hva gjelder transport og produksjon av byggematerialer, utslipp på byggeplassene men også avfallsmengden fra bransjen er enorm. På tide at denne næringa er med å få ned klimagassutslippene.

Oslo Arbeiderparti ønsker

1. Å gjenreise Husbanken som boligpolitisk virkemiddel. Da må vi:

- Gi Husbanken en sterkere rolle som pådriver for å utvikle nye modeller og arbeidsmetoder som bidrar til at de som er utenfor boligmarkedet kommer innenfor.
- øke Husbankens rolle knyttet til nye veier inn i boligmarkedet.
- Øke bostøtten, men den må ikke bli en fattigdomsfelle vi må sette grenser for inntekt må innrettes slik at det alltid skal lønne seg å jobbe
- Gjennomføre prøveordninger der det offentlige kan gå inn og hjelpe folk med nye veier inn i boligmarkedet.
- Gi flere kommuner mulighet til hjelpe beboere i kommunale boliger til å kjøpe egen bolig ved og for eksempel styrke ressursene på kommunenes boligkontor
- Styrke bomiljøarbeidet og områdesatsingene. Stat, kommune og bydel skal styrkes.

2. **At flere unge skal få mulighet til å eie egen bolig. Da må vi:**

- Styrke Husbankens utlånsramme til startlån for unge som ikke har en foreldrebank.
- Vurdere å fjerne rentefradraget for sekundærboliger og øke formuesverdien til 100 % for sekundærboliger.
- Endre boliglånsforskriftene til at kjøper må ha 50 prosent egenkapital for å kjøpe sekundærbolig

Dissens Norvald Mo, Zaineb Al-Samarai ønsker å stryke siste kulepunkt over

- Arbeiderpartiet vil sette ned et ekspertutvalg som skal finne løsninger for å forhindre at boliger er objekter for spekulasjon, og stramme kraftig inn muligheten for oppkjøp av leiligheter til utleie til folk som egentlig ønsker å eie egen bolig
- Avskaffe BSU-ordningen og innføre en mer målretta og sosial ordning med støtte til kjøp av første bolig.

3. **Å ivareta de som leier bolig. Da må vi:**

- Bygge flere studentboliger
- Styrke Husleieloven som forbrukerlov
- Vurdere mulighetene for å innføre tidsubegrensede leiekontrakter som hovedregel i det private markedet, med færre mulighet for utleier å fravike dette
- Innføre et tilsynsorgan for det private utleiemarkedet
- Gjennomføre tiltak som hindrer hyblifisering herunder tiltak som forhindrer seksjonering av store boliger til mange bittesmå enheter.
- Se på tiltak som kan hindre diskriminering på leiemarkedet

4. **At det skal bygges flere boliger. Da må vi:**

- Styrke kommunenes byggesaksbehandling. Byggesaksbehandlingen må være effektiv både når det gjelder kompetanse og ressurser.
- Gi kommunene insentiver til å kjøpe tomter der kommunene selv kan utvikle
- for å øke kommunens boligforsyning feks gjennom rentekompensasjonsordninger fra staten
- Gi kommunene mulighet til å kreve at en andel i alle boligprosjekter blir boliger flere har råd til gjennom endring i Plan- og bygningsloven (åpne for bruk av disposisjonsform i loven)
- Opprettholde leilighetsnormen for indre by.

5. **Å få ned klimagassutslippene i byggenæring. Da må vi:**

- Bruke offentlig innkjøpsmakt til å stille høye miljøkrav, og utfordre byggebransjen til å utvikle nye, smarte rehabiliterings- eller nybygg-løsninger, slik f.eks. Statsbygg og Oslo kommune gjør.
- Utarbeide nasjonale og kommunale klimaregnskap nasjonalt og kommunalt etter modell fra Oslo og Bergen.
- Stille krav til bruk av materialer uten miljøgifter, tydeligere krav til energieffektivisering og stimulere til mer gjenvinning eller ombruk av byggematerialer.
- Etterspørre kvalitet på byggematerialer som tåler påkjenning fra både normal bruk og forventede endringer i klimaet.
- Bli bedre på gjenbruk av eksisterende bygningsmasse. Når industriområder og industribygg gjøres om til boligbygg, må det stilles krav om gjenbruk av bygninger heller enn å rive og bygge nytt.

5. Arbeidsliv

Vi treng ein ny og forsterka arbeidslivsmodell

Utover velferdsstaten er arbeidslivet den viktigaste arenaen for utjamning og økonomisk tryggleik. Arbeid gir inntekt til den enkelte og fellesskapet. Arbeid er grunnlag for mestring og deltaking, og har ein viktig sosial verdi for den enkelte. Arbeid for alle må derfor vera det overordna målet for den økonomiske politikken.

Føresetnaden for dette er likevel at arbeidslivet er velordna, organisert og fritt for sosial dumping. Berre aktiv politisk styring og eit organisert arbeidsliv kan sikra dette. Utviklinga i retning svekka fagkompetanse i

774 arbeidslivet må snuast. Det vil redusere behovet for overordna kontroll. Arbeidsfolk vil bli meir sjølvstendige,
775 og forskjellar mellom leing og yrkesarbeidarar blir mindre.

776
777 Det er behov for ei større opprydding i arbeidslivet, særleg i bygg- og anleggsbransjen og i restaurantbransjen.
778 Omfang av innleige er framleis for høgt, og fleire må bli tilsette fast. Innleige frå bemanningsselskap må
779 avgrensast.

780
781 Gjennom Oslo-modellen har Oslo kommune med byrådet i spissen, i samarbeid med organisasjonane i
782 arbeidslivet, lagt eit viktig grunnlag for eit seriøst og ryddig arbeidsliv. Oslo kommune, landets nest største
783 byggherre og innkjøpar, brukar innkjøpsmakta si til å stille strenge krav til bedriftene som leverer til
784 kommunen.

785
786 Strenge krav om skikkelege arbeidsvilkår og bekjemping av kriminalitet, kombinert med gode
787 kontrollmekanismer gjer Oslo-modellen til eit effektivt verktøy for å gjenskapa eit anstendig arbeidsliv i sektorar
788 der dette var i ferd med å gå tapt. Dette skapar også etterspørsel etter fagarbeidarar og lærlingar som gjer det
789 meir attraktivt å søkja seg til yrkesfag. Vi ser at omfanget av lærekontrakter, krav om innbetaling av lønn over
790 bankkonto, krav til lønns- og arbeidsvilkår, krav om fagarbeidarar, krav om å kunne beherska norsk m.m. er
791 blitt normen for dei bedrifter kommunen inngår avtale med.

792 793 **Oslo Arbeiderparti vil:**

- 794 • At Oslo-modellen må danne grunnlaget for nasjonale seriøsitetskrav for offentlege anbud og
795 kontraktar, men tilpassa lokale forhold, og må også omfatta fleire bransjar enn i dag.

796
797 Utover dette må særleg følgjande tiltak gjennomførast for å få eit meir rettferdig og seriøst arbeidsliv med
798 større grad av fagorganisering og tariffdekning:

- 799 • Tillitsvalde må få styrka sin posisjon i bedriftene når det gjeld å avtale arbeidstid utover
800 arbeidsmiljølova sin hovudregel.
- 801 • Utanlandske arbeidstakarar må få sterkare opplæring i norsk språk og arbeidslivskultur.
- 802 • Styrka retten og muligheita for etter- og vidareutdanning, herunder utvida og styrka bransjeprogram.
- 803 • Gjennomføra ei tillitsreform i offentlig sektor som gjer at dei tilsette kan arbeida meir sjølvstendig
804 utan overordna detaljstyring av arbeidet.
- 805 • Dobla fagforeiningsfrådraget i inntektsskatten som ledd i at fleire fagorganiserer seg.
- 806 • Lovfesta at opptente feriepengar til dei tilsette jamleg blir sette inn på eigen konto, og at dagpengar
807 igjen skal gje grunnlag for feriepengar.
- 808 • Som ein del av trepartssamarbeidet gjennomgå og styrka krava til forsvarleg arbeidsmiljø ved bruk av
809 heimekontor.
- 810 • Skjerpa arbeidet og tiltaka mot diskriminering i arbeidslivet, herunder oppretta eit partssamansett
811 utval som skal følgje opp pålegga i likestillings- og diskrimineringslova.
- 812 • Ratifisera ILO-konvensjon 190 om avskaffing av vald og trakassering i arbeidslivet, og vera ein pådrivar
813 overfor andre land for å ratifisera konvensjonen.
- 814 • Arbeida for eit meir inkluderande arbeidsliv gjennom å sikra mangfaldskompetanse mellom dei som
815 skal tilsetja arbeidstakarar.
- 816 • Saman med partane i arbeidslivet styrkja kompetanse for å førebyggja og bekjempe rasisme og
817 diskriminering i arbeidslivet.
- 818 • Føreta ein gjennomgang av erfaringane med unntaket i arbeidsmiljølova paragraf 10 når det gjeld
819 flygande personell, for å styrke sikkerheita. Bruka lov om offentlege innkjøp aktivt for å sikra
820 betryggande arbeidsvilkår for personell innan fly- og helikoptertrafikken.
- 821 • Avvikla dagens au pair-ordning og erstatta den med ei reell kulturutvekslingsordning for ungdom som
822 også inngår i yrkesopplæring.

823
824 Koronaen med påfølgjande nedstenging har ramma deler av arbeidslivet betydeleg. Særleg har Oslo fått merka
825 det sterkt der det no er over 35 000 registrerte arbeidsledige. Aldri i nyare tid har situasjonen vore meir
826 utfordrande. Den sosiale dimensjonen er langt meir alvorleg enn mange er klar over. I stor grad er det folk med
827 låg inntekt og svak kompetanse som har blitt ramma sterkast av forverringa på
828 arbeidsmarknaden. Utfordringane var store før koronautbrotet, og dei vil truleg vera klart større også etter at

smitten er slått ned.

Deler av innvandrarbefolkninga har låg sysselsetting og slit med å koma i arbeid. Koronaen har forsterka dette. Arbeidsmarknadspolitikken og fagopplæring må styrkjast med særleg vekt å få fleire med innvandrarakgrunn i arbeid. Personar med innvandrarakgrunn er underrepresenterte særleg i leiande stillingar. Det må arbeidast meir for å sikra auka mangfald i leiarstillingar både i privat og offentleg sektor.

Arbeid til alle blir vår fremste oppgåve framover, og den må løysast samtidig med klimautfordringane. Petroleumsaktiviteten må gradvis avta. Det vil krevja ei grøn omstilling med sterkare vekt på fornybare energikjelder, og med auka vekt på resirkulering og gjenbruk. Det må skje betydelege utsleppsreduksjonar i transportsektoren, der ein større andel av godstransporten må skje ved hjelp av tog og utsleppsfri sjøtransport. Kriser har alltid gitt omstilling og fornying. Det må skje no også. Omstillinga må også føra til eit meir seriøst og organisert arbeidsliv.

Oppdrettsnæringa er og blir ei viktig næring i framtida med mange arbeidsplassar og inntekter for landet. Lokalsamfunn og fellesskapet må få ein rettferdig del av verdiane som blir skapt. Det skjer ein konsentrasjon av eigarskapen i næringa. For å motverka for sterk konsentrasjon og eigarmakt, bør staten gradvis kjøpa seg inn som eigarar i næringa. Innføring av grunnrenteskatt må vurderast. Oslo kommune, bydelane inkludert, gjer mykje for å hindra smitte og for å halda folk i arbeid. Men Oslo vil ikkje kunna klara denne jobben aleine. Det vil krevjast betydelege tiltak med støtte frå staten, truleg i fleire år framover.

Oslo Arbeiderparti meiner følgjande tiltak vil vera nødvendige framover for å sikra og skapa nye arbeidsplassar:

- Det er behov for fleire sysselsette i barnehagar, i skolen og i eldreomsorga. Kommunane kan også sysselsetja fleire innanfor vedlikehald og i mange av dei tekniske tenestene. Kommuneøkonomien må derfor styrkjast og midlar må bli øymerka til bydelar og område med høg arbeidsløyse.
- Staten må i større grad enn til no leggja til rette for grønn omstilling i næringslivet, både gjennom krav i offentleg anbod og gjennom ulike støttetiltak.
- Store deler av privat sektor har lidd mest under korona med stor arbeidsløyse, særleg i mange deler av tenestesektoren. Det meste av desse arbeidsplassane vil det vera behov for etter koronaen. Det må fellesskapet leggja til rette for gjennom støtteordningar og regulering med sikte på å styrkja kompetanse og seriøsitet.
- Bedrifter som møter nedstenging må vektleggja situasjonen til å styrkja kompetansen gjennom tiltak for bedriftsintern opplæring og andre opplæringstiltak med støtte frå det offentlege.
- Styrkja NAV som arbeidsformidlar, og styrkja oppfølgingstenesta for å gi eit betre tilbod til ungdom/unge vaksne som fell ut av arbeidslivet.
- Setja i gang med forsøksordningar for anonyme jobbsøknader med mål om å redusera diskriminering.

6. Antirasisme

Den sosialdemokratiske bevegelsen er tuftet på ideen om at alle mennesker er like mye verdt og har rett til de samme mulighetene. Mange opplever diskriminering, rasisme og hat i arbeidslivet, skole, idretten, utelivet, på gaten og i sosiale medier. Unge som vaksne i dag mangler kunnskap og åpenhet til å kunne snakke om rasisme. (Og arbeidsplasser mangler gode verktøy og system for å følge opp diskriminering.) Mange møter en vegg og byråkrati når de melder fra om rasisme. Møteplasser og sterkere fellesskap der ulike mennesker møtes, blir kjent og forstår hverandre er viktig for ethvert samfunn. Eksempler på dette er barnehage, fellesskolen og AKS og andre arenaer som kultur, idrett og frivillighet.

Etnisk profilering forekommer blant norsk politi. Ungdommer og unge vaksne med minoritetsbakgrunn opplever å bli stoppet av politiet oftere enn andre. Et tiltak for å forhindre at politiet ikke stopper folk på bakgrunn av etnisitet, fordommer eller rasisme er en kvitteringsordning. Denne ordningen vil ta utgangspunkt i at politiet må registrere hvem de stopper, hvor og hva slags kontroll det er. Et slikt system vil bidra til at politiet ikke foretar vilkårlige kontroller. Dette vil gjøre det enklere for innbyggerne som blir stoppet å kunne følge det opp videre.

Videre er det viktig at det satses på økt mangfoldskompetanse i politiet, samt at det sikres at de får flere ressurser til å bekjempe hatkriminalitet.

Vi må ta en aktiv og ledende rolle i den antirasistiske kampen. Det er i tråd med våre verdier, og de kampene vi har kjempet opp gjennom historien. Antirasisme må ligge til grunn når vi utvikler vår politikk og foreslår tiltak, på den måten kan vi bekjempe diskriminering, rasisme og hat raskere.

Oslo Arbeiderparti vil:

- Opprettholde og tydeliggjøre rasismeparagrafen.
- Sørge for at tilliten til politi og rettsvesen er høy i befolkningen, ved å jobbe aktivt med rekruttering og kompetanse.
- Jobbe mot etnisk profilering og jobbe for at politiet utfører kontroller av utlendinger og nordmenn med ikke-norsk etnisk opprinnelse på en god måte. Vi vil prøve ut en kvitteringsordning, som kan gi oss mer kunnskap om praktisering, bruk og forebygging.
- Styrke undervisningen om rasisme og hets, herunder netthets i lærer- og politiutdanningen.
- Jobbe for å få en adresse for rapportering og melding av opplevd rasisme, med bedre tilgjengelighet.
- Skjerpe loven for diskriminering i utelivet for eksempel ved å enklere frata utesteder skjenkebevillingen på bakgrunn av diskriminering ved å blant annet øke antall kontroller for å avdekke utelivsdiskriminering.
- Skape kultur for alle. Vi trenger flere og sterkere ordninger som fremmer mangfold i kultursektoren.
- Styrke undervisningen om rasisme, stigmatiserende holdninger og hets, herunder netthets, både på grunnskolen og videregående
- Opprette flere hatkriminalgrupper i politiet og øke bemanningen mot hatkriminalitet kraftig. At kommuner skal få ressurser til å tilby kurs om rasisme og strukturell rasisme for ansatte i kommunen.
- Opprette nasjonalt referansebibliotek i Oslo for antirasistisk litteratur.
- Øke statsstøtten til antirasistiske organisasjoner
- At det skal nedsettes en ny ytringsfrihetskommisjon som ser på netthets og formidleransvar
- Innføre en lov som ansvarliggjør formidlere av netthets
- Øremerke ressurser og midler til handlingsplan om rasisme og sikre kunnskapsgrunnlag og involvering av minoriteter til arbeidet med denne handlingsplanen
- Jobbe for mer mangfold og representativitet i alle institusjoner og organisasjoner. Tersklene må fjernes, flerkulturell kompetanse må sikres og enhver institusjon med makt bør ha en egen plan for hvordan dette skal gjøres.

7. Uttalelse om innvandring

Det var en viktig milepæl når landsmøtet i 2019 vedtok et enstemmig migrasjonsmanifest. Her klarte vi å samle ulike stemmer internt i partiet som tidligere har stått et stykke fra hverandre. Bakgrunnen for enigheten om en ny retning for migrasjonspolitikken var en felles erkjennelse av at dagens asylsystem i praksis har flere inhumane, urettferdige og lite bærekraftige konsekvenser. Blant de viktigste grepene for en ny og mer rettferdig migrasjonspolitikken var en dreining i retning av å motta flere kvoteflyktninger gjennom FN og færre asylsøknader på grensen, større forutsigbarhet for kommunene i hvor mange personer de skal bosette over tid, og en styrking det internasjonale samarbeidet for å sikre bedre håndtering av migrasjonsutfordringene. Det ble også vedtatt å styrke innsatsen for flyktninger i nærområdene blant annet ved å opprette en solidaritetspott på utviklingsbudsjettet på minimum 5 milliarder. Solidaritetspotten skal gå til å bedre forholdene for mennesker på flukt, og gi fattige land som mottar mange flyktninger mulighet til å ivareta flyktningenes langsiktige behov.

Oslo Ap ønsker en politikk hvor Norge tar vårt ansvar for mennesker på flukt, samtidig som vi bevarer velferdsstaten og sikrer en god integrering. Vår politikk skal bygge på våre grunnleggende

937 sosialdemokratiske verdier og internasjonale forpliktelser. Vi vil føre en politikk som samler, og ikke
938 splitter.
939

940 Barn på flukt er en særlig utsatt gruppe. Norge skal være en pådriver for at rettigheter for barn på
941 flukt ivaretas. Oslo Ap vil ha en asylpolitikk der det barnets beste vektlegges særlig tungt og hvor man
942 begrenser bruken av midlertidig opphold. Ingen skal unødvendig få livet satt på vent, spesielt ikke
943 barn.
944

945 Vi har allerede et lovverk som skal sikre at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i alle
946 saker som berører barn. Det har likevel de siste årene gjentatte ganger blitt rettet kritisk søkelys mot
947 utlendingsforvaltningens praksis knyttet til barnets beste-vurderinger.
948

949 Vi har også sett eksempler i media på saker hvor det kan være vanskelig for utenforstående å forstå
950 hvorfor utlendingsmyndighetene har falt ned på den avgjørelsen de har gjort. Ett eksempel på dette
951 er forskjellsbehandlingen av Mustafa Hasan og broren hans, der to tilsynelatende veldig like saker
952 hvor de samme innvandringsregulerende hensynene gjør seg gjeldende, får ulikt utfall.
953 Saker som omhandler lengeventende barn er ofte komplekse og krevende å vurdere, blant annet når
954 det er snakk om avveininger mellom hva som er barnets beste og ulike innvandringsregulerende
955 hensyn. Utlendingsforvaltningen må ofte utøve betydelig skjønn i disse sakene.
956

957 Loven stiller likevel klare krav til utlendingsmyndighetens plikt til å alltid gjøre en individuell
958 vurdering av barnets beste, og til å begrunne sine vedtak. Dette er avgjørende for å sikre
959 likebehandling og forutsigbarhet i utlendingsforvaltningen.
960

961 I 2020 besluttet regjeringen at overføringsflyktninger som er lesbiske, homofile, bifile eller
962 transpersoner skal prioriteres både som gruppe og som individ ved uttak av overføringsflyktninger.
963 Dette er en beslutning Oslo Arbeiderparti støtter helhertet.
964

965 Retten til familieliv for flyktninger er vernet av den Europeiske menneskerettighetskonvensjonen
966 (EMK). Når vi da har et regelverk som krever dokumentert ekteskap, to års samboerskap eller felles
967 barn i familiegjennforeningssaker, forskjellsbehandler det lesbiske og homofile. Flertallet av LHBT+-
968 flyktninger som får oppholdstillatelse i Norge kommer fra land hvor det er forbudt for likekjønnede
969 par å inngå ekteskap.
970

971 Ifølge Ligestillingsombudet har det i de færreste sakene som er behandlet av UDI, blitt tatt hensyn til
972 seksuell orientering, og de henvises til familieetablering. Ved familieetablering gjøres det ikke unntak
973 fra underholdskravet, altså spesifikke krav til inntekt, og dermed stiller skeive flyktninger dårligere.
974 Ligestillingsombudet påpeker også at det i praksis medfører vesentlige utfordringer for LHBT+-
975 flyktninger å oppfylle kravet om samboerskap i minst to år. Dette innebærer at personer i denne
976 gruppen ikke har en reell mulighet til å oppfylle lovens vilkår for familiegjennforening. Dette gjelder
977 ikke minst for personer som har vært på flukt før ankomst til Norge.
978

979 Et grunnvilkår for å få permanent opphold på grunnlag av familiegjennforening med ektefelle og barn,
980 er at man forblir gift og bor sammen i minst tre år etter at man kommer til Norge. I loven finnes det
981 riktignok et unntak for dette, dersom man blir utsatt for drapsforsøk eller grov mishandling, men
982 terskelen her er veldig høy. JURK har for eksempel rapportert om tilfeller hvor kvinner blir voldtatt av
983 ektemannen, men at dette blir regnet som et "engangstilfelle", og ikke mishandling. Det er en
984 situasjon Oslo Ap ikke kan stå inne for, og vi vil derfor gjøre det lettere å skille seg som
985 familiegjennforent.
986

987 **Oslo Arbeiderparti vil:**

- 988 • At reglene for familiegjenforening må endres og praktiseres slik at diskriminerende
989 lovgivning i flyktingens hjemland ikke blir hinder for familiegjenforening når en er gitt
990 oppholdstillatelse i Norge. Unntak fra dokumentasjonskravet for flyktninger som kommer fra
991 land der likekjønnet samliv ikke kan praktiseres bør fastsettes i utlendingsforskriften.
992 • Ha en gjennomgang av utlendingsmyndighetenes praksis når det gjelder vurderinger av
993 barnets beste i utlendingssaker
994 • At terskelen for å få unntak fra kravet om å bo sammen i tre år med personen du er blitt
995 familiegjenforent med skal bli lavere i saker der det er vold eller mishandling
996 • at det må legges betydelige ressurser i å finne igjen alle de mindreårige asylsøkerne som
997 forsvinner fra mottak.
998

999 **Dissens – følgende tillegg foreslås av mindretall:**

- 1000 • ha en granskning av UNEs praksis i alle saker med lengeværende asylbarn

1001 Støttes av: Maria

- 1002
1003 • at hensynet til barnet og dets tilknytning til Norge må veies tyngre enn
1004 innvandringsregulerende hensyn

1005 Støttes av: Farukh, Maria og Zaineb

- 1006
1007 • at Norge skal rette seg etter kritikken fra FN, og gi enslige mindreårige asylsøkere den samme
1008 graden av omsorg som barnevernsbarn har.

1009 Støttes av: Maria og Farukh

- 1010
1011 • at enslige mindreårige asylsøkere ikke skal henvises til internflukt dersom de har
1012 beskyttelsesbehov

1013 Støttes av: Maria og Zaineb

- 1014
1015 • følge UNHCRs råd om å ikke forskjellsbehandle konvensjonsflyktninger og personer med
1016 subsidiært beskyttelsesbehov, inkludert når det gjelder retten til familiegjenforening

1017 Støtte av: Maria, Farukh og Zaineb

- 1018
1019 • at det å sannsynliggjøre egen identitet skal holde til å få permanent opphold når personene
1020 har forsøkt det de kan for å skaffe gyldige dokumenter

1021 Støttes av: Maria og Farukh

1022
1023
1024

1025		Gjennomgang av forslagene
1026		
1027		Årsmøtehefte 3
1028		
1029	1.1.1	Anses ivaretatt i uttalelsen om likestilling
1030	1.1.2	Anses ivaretatt i uttalelsen om likestilling
1031	1.1.3	Anses ivaretatt i uttalelsen om likestilling
1032	1.1.4	Anses ivaretatt i uttalelsen om likestilling
1033	1.1.5	Anses ivaretatt i uttalelsen om likestilling
1034	1.1.6	Anses ivaretatt i uttalelsen om likestilling
1035	1.1.7	Anses ivaretatt i uttalelsen om likestilling
1036	1.1.8	Anses ivaretatt i uttalelsen om likestilling
1037	1.2.4	Uttalelsen foreslås vedtatt med noen endringer, redaksjonskomiteen har som mål å
1038		legge frem en helseuttalelse for årsmøtet
1039	1.2.5	Forslaget avvises
1040	1.2.6	Anses ivaretatt i uttalelsen om likestilling
1041	1.3.1	Anses ivaretatt i uttalelsen om arbeidsliv
1042	1.3.3	Anses ivaretatt i uttalelsen om arbeidsliv
1043	1.3.4	Anses ivaretatt i uttalelsen om arbeidsliv
1044	1.3.5	Anses ivaretatt i uttalelsen om arbeidsliv
1045	1.3.8	Anses ivaretatt i uttalelsen om arbeidsliv
1046	1.3.9	Anses ivaretatt i uttalelsen om Grønn, effektiv og rettferdig klimaomstilling
1047	1.3.10	Anses ivaretatt i uttalelsen om Grønn, effektiv og rettferdig klimaomstilling og i
1048		uttalelsen om arbeidsliv
1049	1.3.11	Anses ivaretatt i uttalelsen om Grønn, effektiv og rettferdig klimaomstilling
1050	1.3.12	Anses ivaretatt i uttalelsen om Grønn, effektiv og rettferdig klimaomstilling
1051	1.3.13	Anses ivaretatt i uttalelsen om Grønn, effektiv og rettferdig klimaomstilling
1052	1.3.14	Anses ivaretatt i uttalelsen om Grønn, effektiv og rettferdig klimaomstilling
1053	1.3.15	Anses ivaretatt i uttalelsen om Grønn, effektiv og rettferdig klimaomstilling
1054	1.3.16	Anses ivaretatt i uttalelsen om Grønn, effektiv og rettferdig klimaomstilling
1055	1.3.17	Anses ivaretatt i uttalelsen om Grønn, effektiv og rettferdig klimaomstilling og i
1056		uttalelsen om arbeidsliv
1057	1.3.18	Anses ivaretatt i uttalelsen om Grønn, effektiv og rettferdig klimaomstilling og i
1058		uttalelsen om arbeidsliv
1059	1.3.19	Anses ivaretatt i uttalelsen om Grønn, effektiv og rettferdig klimaomstilling og i
1060		uttalelsen om arbeidsliv
1061	1.5.1	Anses ivaretatt i uttalelsen om Internasjonalt og forsvar
1062	1.5.2	Anses ivaretatt i uttalelsen om Internasjonalt og forsvar
1063	1.5.3	Anses ivaretatt i uttalelsen om Internasjonalt og forsvar
1064	1.5.4	Anses ivaretatt i uttalelsen om Internasjonalt og forsvar
1065	1.5.5	Anses ivaretatt i uttalelsen om Internasjonalt og forsvar
1066	1.7.1	Anses ivaretatt i uttalelsen om boligpolitikk
1067	1.7.2	Anses ivaretatt i uttalelsen om boligpolitikk
1068	1.8.5	Avvises
1069	1.8.7	Anses ivaretatt i uttalelsen om innvandring
1070	1.8.8	Under håndtering i redaksjonskomiteen
1071	1.8.9	Intensjon ivaretatt
1072		
1073		Årsmøtehefte 4
1074		
1075	2.5.1.	Oversendes stortingsgruppa
1076	2.5.2.	Oversendes bystyregruppa
1077	2.5.3.	Oversendes stortingsgruppa
1078	2.5.5	Oversendes stortingsgruppa
1079	2.5.6.	Oversendes stortingsgruppa
1080	2.6.1	Anses ivaretatt i uttalelsen om innvandring
1081	2.6.2.	Oversendes redaksjonskomiteen for oslosaker
1082	2.7.4.	Oversendes stortingsgruppa
1083	2.9.2.	Anses ivaretatt i uttalelsen om internasjonalt og forsvar
1084	2.9.3.	Oversendes stortingsgruppa

1085	2.9.4.	Vedtas
1086	2.9.5.	Anses ivaretatt i uttalelsen om arbeidsliv og uttalelsen Grønn, effektiv og rettferdig klimaomstilling
1087		
1088	2.10.1.	Intensjon ivaretatt
1089	2.10.2.	Anses ivaretatt i uttalelsen Grønn, effektiv og rettferdig klimaomstilling
1090	2.10.3.	Anses ivaretatt i uttalelsen om internasjonalt og forsvar
1091	2.10.4.	Anses ivaretatt i uttalelsen om likestilling
1092		
1093	Årsmøtehefte 5	
1094		
1095	3.1.7.	Uttalelsen foreslås vedtatt med noen endringer, redaksjons komiteen har som mål å
1096		legge frem en helseuttalelse for årsmøtet
1097	3.1.8.	Forslaget avvises
1098	3.2.2.	Anses ivaretatt i uttalelsen Grønn, effektiv og rettferdig klimaomstilling
1099	3.4.1.	Anses ivaretatt i uttalelsen om Internasjonalt og forsvar
1100	3.4.2.	Anses ivaretatt i uttalelsen om Internasjonalt og forsvar
1101	3.4.3.	Anses ivaretatt i uttalelsen om Internasjonalt og forsvar
1102	3.4.4.	Anses ivaretatt i uttalelsen om Internasjonalt og forsvar
1103	3.4.5.	Anses ivaretatt i uttalelsen om Internasjonalt og forsvar
1104	3.4.6.	Anses ivaretatt i uttalelsen om Internasjonalt og forsvar
1105	3.4.7.	Anses ivaretatt i uttalelsen om Internasjonalt og forsvar
1106	3.4.8.	Anses ivaretatt i uttalelsen om Internasjonalt og forsvar
1107	3.4.9.	Anses ivaretatt i uttalelsen om Internasjonalt og forsvar
1108	3.4.10.	Anses ivaretatt i uttalelsen om Internasjonalt og forsvar
1109	3.5.1.	Anses ivaretatt i uttalelsen om Antirasisme
1110	3.5.2.	Anses ivaretatt i uttalelsen om Antirasisme
1111	3.5.3.	Anses ivaretatt i uttalelsen om Antirasisme
1112	3.6.1.	Anses ivaretatt i uttalelsen om boligpolitikk
1113		
1114	Årsmøtehefte 6	
1115		
1116	4.1.4	Uttalelsen foreslås vedtatt med noen endringer, redaksjons komiteen har som mål å
1117		legge frem en helseuttalelse for årsmøtet
1118	4.1.5	Ivaretatt i vedtak i Stortinget
1119	4.1.8	Avvises
1120	4.1.9	Oversendes stortingsgruppa
1121	4.1.10	Anses ivaretatt i uttalelsen om likestilling
1122	4.2.1	Anses delvis ivaretatt i uttalelsen Grønn, effektiv og rettferdig klimaomstilling og
1123		uttalelsen om arbeidsliv
1124	4.2.2	Anses delvis ivaretatt i uttalelsen Grønn, effektiv og rettferdig klimaomstilling
1125	4.2.3	Anses delvis ivaretatt i uttalelsen Grønn, effektiv og rettferdig klimaomstilling
1126	4.2.4.	Anses i stor grad ivaretatt i uttalelsen Grønn, effektiv og rettferdig klimaomstilling.
1127		Forslaget om ikke å innføre klimafrie utslippssoner oversendes bystyregruppa
1128	4.3.1	Anses i stor grad ivaretatt i uttalelsen om arbeidsliv
1129	4.3.2	Anses i stor grad ivaretatt i uttalelsen om arbeidsliv
1130	4.3.4	Anses ivaretatt i uttalelsen om arbeidsliv
1131	4.5.1	Anses ivaretatt i uttalelsen om Internasjonalt og forsvar
1132	4.5.2	Anses ivaretatt i uttalelsen om Internasjonalt og forsvar
1133	4.5.3	Anses delvis ivaretatt i uttalelsen om Internasjonalt og forsvar
1134	4.6.1	Anses ivaretatt i uttalelsen om antirasisme
1135	4.7.1	Anses ivaretatt i uttalelsen om innvandring
1136	4.7.2	Anses ivaretatt i uttalelsen om innvandring
1137	4.8.1	Behandlet i redaksjonskomiteen for oslosaker
1138	4.9.1	Anses ivaretatt i uttalelsen om boligpolitikk
1139	4.9.2	Forslaget avvises
1140	4.9.3	Anses ivaretatt i uttalelsen om boligpolitikk
1141	4.9.4	Anses ivaretatt i uttalelsen om boligpolitikk
1142	4.10.1	Anses ivaretatt i uttalelsen om bolig
1143	4.10.2	Anses ivaretatt i uttalelsen om arbeidsliv og uttalelsen Grønn, effektiv og rettferdig
1144		klimaomstilling

1145	4.11.1	Behandles i redaksjonskomiteen for oslosaker
1146	4.11.2	Behandles i redaksjonskomiteen for oslosaker
1147	4.12.1	Oversendes stortingsgruppa
1148		
1149	Årsmøtehefte 7	
1150		
1151	5.1.1	Anses ivaretatt i uttalelsen om likestilling
1152	5.1.2.	Anses ivaretatt i uttalelsen om likestilling
1153	5.1.3	Anses ivaretatt i uttalelsen om arbeidsliv
1154	5.1.4.	Anses ivaretatt i uttalelsen om likestilling
1155	5.1.5.	Anses ivaretatt i uttalelsen om likestilling
1156	5.1.6.	Anses ivaretatt i uttalelsen om likestilling
1157	5.1.7.	Oversendes stortingsgruppa
1158	5.1.8.	Anses ivaretatt i uttalelsen om likestilling
1159	5.1.10	Anses ivaretatt i uttalelsen om likestilling
1160	5.1.11	Anses ivaretatt i uttalelsen om likestilling
1161	5.1.12	Anses ivaretatt i uttalelsen om likestilling
1162	5.1.13	Anses ivaretatt i uttalelsen om likestilling
1163	5.1.14	Anses ivaretatt i uttalelsen om likestilling
1164	5.1.15	Anses ivaretatt i uttalelsen om likestilling
1165	5.1.16	Oversendes redaksjonskomiteen for oslosaker
1166	5.1.17	Anses ivaretatt i uttalelsen om likestilling
1167	5.1.18	Anses ivaretatt i uttalelsen om likestilling
1168	5.1.20	Anses ivaretatt i uttalelsen om likestilling
1169	5.1.21	Anses ivaretatt i uttalelsen om likestilling
1170	5.1.22	Anses ivaretatt i uttalelsen om likestilling